

6819

УСТАВЪ

ЦЕРКОВНО-ПРИХОДСКАГО УЧИЛИЩА

СЪ

РЕМЕСЛЕННЫМИ КЛАССАМИ

Нахичеванской на-Дону

АРМЯНСКОЙ УСПЕНСКОЙ ЦЕРКВИ.

Доставлено изъ типографіи И. А. Теръ-Абрамянъ, 28-го Января 1888 г.

РОСТОВЪ НА-ДОНУ

Типо-Литографія

И. А. Теръ-Абрамянъ.

6763

1888.

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 26 Августа 1888 г.

19 Յուլիսի 1880 ամի.

6819

ՊԱՏՃԷՆ.

Ն. Ն. Գ.

ԱՌԱՋՆՈՐԴ.

ՎԻՃԱԿԻՆ ՀԱՅՈՑ

ՆՈՐ ՆԱԽԷՅԵԱՆԻ և ԲԵՍՍԱՐԱՅԻՈՑ

ի 4 Յուլիսի 1880 ամի:

№ 163.

ՔԻՇ ՆԵՒ.

Անդամոց Հոգաբարձութեան
Միական Հոգևոր-արուեստական
Դպրոցին սուրբ Աստուածածին
Եկեղեցւոյն Հայոց Նոր Հախի-
ջեան քաղաքի պատուէկեացն
Սերովբէի Յարութիւնեան և Մի-
քայէլի Մահտեսեան:

Նուիրեմք զողջոյն Բրիտանական եւ
զԱստուածային օրհնութիւն.

Ընդ յայտարարութեան ի 13 անցեալ Յուլիսի ընկալեալ զկա-
նոնադրութիւն Միական Հոգևոր-արուեստական Դպրոցին սուրբ
Աստուածածին Եկեղեցւոյ քաղաքի մտադրութեամբ ընթերցաք
զամենայն յօդուածան, յորս յերկուս հաստուածս միայն դարձուցեալ
զուշադրութիւն մեր սակս նորօրինակութեանցն ուղղեցաք զայնս
ի հաստատութիւն նորին ի սոյն թիւ ամսոյ ընդ համարաւ 162. Եւ
արդարեւ, հայեցեալ ի հասարակեալ կարգս ատենական վարչու-
թեանց՝ ընտրող անձինք անձեռնահաս են ի վաւերացուցանել զի-
րաւունս ընտրելոցն, այլ բարձրագոյն քան զընտրողսն իշխանու-
թիւն հաստատէ զընտրեալսն յառաջարկեալ պաշտամանս Ըստ այսմիկ
առաւել երաշխաւորեալ լինէր գոյութիւն Միական Հոգևոր-արուես-
տական Վարժարանին և իրաւասութիւն Եկեղեցական իշխանու-
թեանն անընդմիջաբար տարածանէր ի վերայ նորին վարչութեան՝
եթէ հոգաբարձուք և տեսուչն հաստատէին ի պաշտամունս իւրեանց
զրով թեմակալ Առաջնորդի վիճակիս:

Արդ վերադարձուցեալ զհաստատեալ կանոնադրութիւնն ի
ձեռնարկութիւն բարեջան անդամոց Դորին՝ աներկմիտ եմք, զի քա-
ղաքական վարչութիւնն և ներկայ հոգաբարձուք փութով ունիցին

լրացուցանել զթերութիւնսն, որք հային ի հաստատութիւն անդամոց հոգաբարձութեան և տեսչի, և դուք ի նախապատրաստութիւն սկզբնական պիտոյից բանալի դպրոցին և ոչ իսկ դանդաղեցնել օրինակելի բարեկարգութեամբ սկիզբն ունել մատակարարութեան տարրական ուսմանցն արուեստից և գիտութեանց՝ որով և արդարացուցանել յանձինս Զեյ դեարի համարումն և զվարկումն ժողովրդեան քաղաքիդ: Իսկ մեք աղօթս ունիմք առ ամենաբարձրեալն Աստուած, որպէս զի բազմաց աւուրց և ամաց յարակալութեամբ պսակեալ զարդինս Ծխական Հոգևոր արուեստական Վարժարանիդ՝ օրինակ բարեաց հանդիսացուցէ զնախնծայ հաստատութիւնդ յաչս մերոց համազգի հասարակութեանց. հաստատուն հաւատով և աներկմիտ յուսով վառեալ բորբոքեցէ զսէր և զհամակրանս բարեպաշտօն ժողովրդեան քաղաքիդ առ նախանձելի բազդ դպրոցիդ, զի որպէս յարկդ շնորհաց յաւերժայիշատակ արձան կանգնի հարկւրամեայ աւուրց հիմնարկութեան քաղաքիդ, նոյնպէս և կենցաղական բարեօք ճոխութիւն աշակերտելոցն հանդիսասցի պսակ պարծանաց օգտաշահ ձեռնարկութեանն:

Օրհնեցէ Տէր Աստուած զառատամիտ վաստակաւորսն կազմակերպութեան նախագծի վարչութեան ուսումնարանիդ և երկայնամիտ համբերութեան առաքինութեամբ զյոյս նոցին զեղազարդեցէ ի տեսնել զբանսն յարդիւնս եկեալ և զհաւատսն առատապատեղ գործովք յաջողեալ յանձինս աշակերտելոց նորին ի մխիթարութիւն կարօտաւոր դասու հասարակութեան տիրախնամ քաղաքիդ ի պարծանս կարողաւոր զոհաբերիցն, ամէն:

Ի վերայ իսկականն ստորագրեալ է.

« Թեմակալ Առաջնորդ Հայոց Վիճակին Նոր Նախիջևանի և Բեսսարաբիոյ ՄԱՅԱՐ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ:

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ծխական Հոգևոր Դպրոցի սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցւոյ Նորոյն Նախիջևանայ հանդերձ արուեստական դասարանօք.

Գ.ԼՈՒԽ Ա.

Արուեստական դասարանաց Բացման նպատակը.

ՅՕԴՈՒԱԾ Ա.

Նախիջևան քաղաքի հասարակութեան չքաւոր դասակարգին մէջ արուեստներ տարածելու նպատակաւ և նոր ապրուստի առօրեայ ամենակարեւոր պիտոյքը հոգալու համար տեղւոյս սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցւոյ Ծխական Դպրոցին մէջ կըացուին արուեստական դասարաններ:

ՅՕԴՈՒԱԾ Բ.

Արուեստական դասարանաց նպատակն է սովորեցնել կանոնաւոր արուեստներ, կօշկակարութիւն, դերձակութիւն, հիւսնութիւն, արծաթագործութիւն, պղնձագործութիւն և դարբնութիւն, մատակարարելով աշակերտաց նաև նախակրթական կարևոր ուսմունքը: Արուեստագէտ վարժապետները, բացի աշակերտաց վերոյիշեալ արուեստները սովորեցնելէն, պարտաւոր են նաև ծանօթացնել նոցա նոյն արուեստից մեքենաներու գործածութեան հետ, նկարելով նոցա շինուածքին կազմութիւնը, որպէս զի իրենց կարելի է արձակել դպրոցէն պատրաստուած արուեստաւորներ:

ՅՕԴՈՒԱԾ Գ.

Երկրորդ յօդուածին մէջ յիշուած արուեստները կ'մտցուին դպրոց ըստ չափու հարկաւորութեան և միջոցաց նորին համաձայն բարենկատողութեան խորհրդարանի Հոգաբարձութեան: Բաց յայսմանէ ըստ պահանջման տեղական հանդամանաց դպրոցին մէջ կարելի է մտցնել նաև ուրիշ արուեստներ:

ՅՕԴՈՒԱՆ Դ.

Սուրբ Աստուածածնայ Շխական Դպրոցը երթևեկ աշակերտաց համար է: Աշակերտաց թիւը որոշուած չէ: Որովհետեւ այս Դպրոցը գլխավորապէս Նախիջևանի աղքատ ժողովրդոց զաւակաց համար բացուած է, ուստի ուսումը ձրի է, իսկ ունեւոր քաղաքացւոց և այն ընկերութեանց, որոնք կցանկան ունենալ Դպրոցին մէջ իւրեանց սաները, Հոգաբարձական խորհրդարանը ուսման կորոշէ յատկացեալ թոշակ:

ՅՕԴՈՒԱՆ Ե.

Ուսման ընթացքը կը շարունակուի չորս տարի: Աշակերտները կը բաժանուին չորս դասարաններու վրայ, ամէն դասարանի մէջ մէկ տարի մնալով: Դպրոցն ունի նախակրթարան մի, ուր կընդունուին կարգաւ—գրեւ չգիտցող տղայք:

ՅՕԴՈՒԱՆ Զ.

Այն աշակերտները, որոնք ուսման ընթացքը աւարտենէրէն յետոյ, յատկապէս կցանկան միմիայն արուեստներով պարագել, Հոգաբարձական խորհրդարանի որոշմամբ կարող են մնալ Դպրոց նաև ի հինգերորդ տարին:

ՅՕԴՈՒԱՆ Է.

Առաջնորդ ունենալով Տէրութեան Ազգային Լուսաւորութեան Ոստիկանութեան ենթակաւ ժողովրդական դպրոցներու ուսմանց ծրագիրը՝ Շխական Դպրոցին մէջ արուեստներ սովորելու միջոցին պիտի աւանդուին ուրիշ ուսման առարկաներ ևս:

Ուսման նիւթերը տղա են.

Ա. Կրօնագիտութիւն Լուսաւորչական Հայոց զաւանութեան:

Բ. Հայոց լեզու, նկատողական դասախօսութիւն, ընթերցանութիւն և գրավարժութիւն հանդերձ ուղղադրութեամբ, տարերք հայերէն քերականութեան:

Գ. Ռուսաց լեզու. նկատողական դասախօսութիւն, ընթերցանութիւն և գրավարժութիւն հանդերձ ուղղադրութեամբ, քերականութիւն:

Դ. Համառօտ Հայոց պատմութիւն:

Ե. Թուաբանութիւն.

Զ. Սկզբունք երկրաչափութեան.

Է. Առաջի մասն պարզ հաշուականութեան.

Ը. Սկզբնական տեղեկութիւն տիեզերագրութեան վրայ, տեղեկութիւն աշխարհիս հինգ մասանց վերայ և մանրամասն տեղեկութիւն Ռուսաստանի աշխարհագրութեան վրայ:

Թ. Վայելչագրութիւն, նկարչութիւն և սկզբնական գծագրութիւն. իսկ մարմնամարզութիւն և երգեցողութիւն ըստ նկատողութեան Հոգաբարձական խորհրդարանի:

ՅՕԴՈՒԱՆ Ը.

Շխական Դպրոցի դասադրքերը ընդհանրապէս Տէրութեան ուսումնարաններու ընդունուածները լինելու են: Հոգաբարձական խորհրդարանը մանկավարժական ժողովոյն հետ դասադրքերու և ուսումնական պիտոյից ընտրողութիւնը կընեն:

ԳԼՈՒԽ Բ.

Մ ա ղ ր ո յ ի ն ի — Ե ա ի ա ն Դ ի ջ ր .

ՅՕԴՈՒԱՆ Թ.

Դպրոցի նիւթական կառավարութեան աղբիւրներն են. ա) իւրաքանչիւր տարի սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցւոյն ի նպաստ Շխական Դպրոցի տուած հասոյթը. բ) նոյն նպատակաւ Նախիջևանի քաղաքական խորհրդարանի նշանակած տարեկան նպաստը. գ) աշակերտաց ուսման թոշակները և դ) բարեւար անձանց կամաւոր նուէրները:

ՅՕԴՈՒԱՆ Ժ.

Դպրոցի որոշեալ ծախքերը լրանալէն յետոյ դրամոց մնացած գումարէն կկազմուի պահեստի դրամագլուխ, որնոր պահպանութեան համար կտրուի տեղական փողատանց մէկուն մէջ ի շահեցողութիւն: Հոգաբարձական խորհրդարանը պահեստի դրամագլուխը Դպրոցի կարեւոր պիտոյքը հոգալու ի գործ կդնէ ինչպէս Դպրոցի համար առանձին չէնք կառուցանելու, նոր արուեստներ բանալու և այլն:

ՅՕԴՈՒԱՆ ԺԱ.

Դպրոցի մէջ չլինուած առարկաներէն հաւաքուած փողը, անոնց վրայ գնացած իրեղէններու ծախքը հանելէն վերջը, երեք մաս կը բաժանուի. ա) առաջին մասը կաւելցուի պահեստի դրամագլխոյն վրայ. բ) երկրորդ մասը իբրեւ մրցանակ արհեստագէտ վարժապետներուն և աշխատաւոր աշակերտաց կը դրուի. իսկ գ) երրորդ մասը ի գործ կը դրուի Դպրոցի առօրեայ ծախուց:

ԳԼՈՒԽ Գ.

Մ ա ղ ր ո յ ի ն ի — Ե ա ի ա ն Դ ի ջ ր .

ՅՕԴՈՒԱՆ ԺԲ.

Սուրբ Աստուածածնայ Շխական Դպրոցի կառավարութիւնը կյանձնուի Հոգաբարձական խորհրդարանին. խորհրդարանը կըաղ-

կանայ հինգ անձինքներէ, յորոց երեքը կընտրուին Նախիջևանի քաղաքական խորհրդարանէն, իսկ մնացեալ երկուքն են՝ եկեղեցւոյ երեսփոխանը և Գպրոցի տեսուչը: Խորհրդարանի անդամոց ծառայութիւնը, բացի երեսփոխանէն և տեսչէն, կտեսէ երեք տարի:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԺԳ.

Գպրոցի անմիջական կառավարութիւնը ընդ իրաւասութեամբ Հոգաբարձական խորհրդարանի, Գպրոցի տեսչին կյանձնուին, որոյ պարտաւորութիւնն է բացի դասատուութենէն արթուն հսկողութիւն ունենալ Գպրոցի բարեկարգութեան և բարգաւաճութեան վրայ: Աշակերտաց վարուց հսկողութեան համար Գպրոցը կունենայ վերակացու մը:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԺԴ.

Հոգաբարձական խորհրդարանի անդամները իրենց մէջէն կընտրին նախագահ և տեղապահ: Խորհրդարանը իւր անդամոց մէջ կբաժանէ Գպրոցի վերաբերեալ պարապմունքները, յանձնելով իւրաքանչիւրին զատ զատ պաշտօն, մէկուն — գանձապահութեան, միւսին — ուսումնական և արուեստական ուսմանց վերահսկողութիւնը և այլն:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԺԵ.

Հոգաբարձական խորհրդարանի պարտաւորութիւնն է. ա) սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցւոյ Մխական Գպրոցին մէջ բնաւ արուեստական դասարաններ հարկաւոր պարագայիւքը և արուեստից նպաստող գործիքներով և մեքենաներով. բ) հոգալ որ Գպրոցին մէջ բարեկարգութիւնը տիրապետէ և բարգաւաճի աշակերտաց ուսմանց և արուեստից մէջ յառաջադիմութիւնը և բարոյականութիւնը. գ) նշանակել Գպրոցին ընդունակ տեսուչ, ուսուցիչներ, օրինաւոր վկայականներով ճանչցուած և առհասարակ Գպրոցին ծառայելու անձինք. դ) հսկել Գպրոցի մէջ ծառայողաց վրայ և արձակել զիրենք իրենց պաշտօններէն, եթէ վրանին պակասութիւն մը նշմարուի. ե) աշակերտներ Գպրոցն ընդունել և նոցա անվայել վարուց համար նշանակել պատիժ և արձակել զիրենք Գպրոցէն. զ) կազմել Գպրոցի տարեկան ծախուց ցուցակը. է) Գպրոցի տեսչին ամսական և տարեկան աշակերտաց ուսման և արուեստից մէջ ցուցուցած հաշիւները հսկել, ինչպէս նոցա վարուց և բարուց վրայօք, ուսուցչաց գործունէութեան և առհասարակ Գպրոցի ընթացքին հսկել. ը) վերահասու լինել Գպրոցի բոլոր արդեանց, ստուգել գանձապահի ամսական և տարեկան հաշուէցուցակը, խնամք տանել որ Գպրոցի դրամական միջոցները աւելնան, որքան կարելի է ծախուց մէջ խնայուն անտեսութիւն պաշտպանել, ջանալ պահեստի դրամագումար կազմելու և վարձատրել վարժապետները և ծառայողները ըստ իւրում նկատողութեան. թ) արուեստից ընտրողութիւնը և թէ ինչ արուեստներ նշանակուել է սովորելու համար, ուսմանց դասախոսութեան ժամանակը և ժ) Գպրոցի գործունէութեան տարեկան ցու-

ցակը, որոյ մէկ օրինակը մատուցանել Վիճակիս Թեմակալ Առաջնորդին, իսկ միւսը Նախիջևանի Քաղաքական Խորհրդարանին:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԺԶ.

Հոգաբարձական խորհրդարանը գտնէ ամիսը մի անգամ ժողով կկազմէ Գպրոցի գործոց վրայ խորհելու նշանակելով այդ նպատակին համար առանձին օրեր, բաց յայտմանէ ժողով կարելի է կազմել նախագահի հրաւիրագրովը ամենայն ժամանակ երբ հարկը կպահանջէ:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԺԷ.

Գպրոցին տեսուչը պարտաւոր է հսկել, որպէս զի ուսուցիչները, վերակացուները և ուրիշ ծառայող անձինքը ճշտութեամբ կատարեն իւրեանց պաշտօնները, և եթէ վրանին պակասութիւն մը նշմարէ, ազգարարութիւն անել և միանգամայն տեղեկութիւն տալ Հոգաբարձութեան:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԺԸ.

Տեսուչը իւրաքանչիւր ամիս ամսական հաշիւը կներկայացնէ Հոգաբարձական խորհրդարանին վարժապետաց և ծառայողաց գործունէութեան, աշակերտաց ուսման մէջ արած յառաջադիմութեանց և նոցա բարուց և վարուց վրայօք. իսկ ուսումնական տարւոյն վերջը կպատրաստէ տարեկան հաշիւ Գպրոցի ուսումնական մասին վերաբերմամբ և կներկայացնէ Հոգաբարձական խորհրդարանին:

ՅԶԴՈՒԱԾ ԺԹ.

Տեսուչը, իբրև գլխաւոր հոգ տանող Գպրոցին, պարտաւոր է ամենայն ջանք ի գործ դնել, որպէս զի Գպրոցը մաքուր լինի, դիտել աշակերտաց հանդերձեղինաց մաքրութիւնը, մէկ խօսքով ազդել նոցա անդադար քաղաքավարութեան, մաքրասիրութեան խրատները:

ՅՕԴՈՒԱԾ Ի.

Գպրոցի չարժական կայքը, ինչպէս են, կարասիքը, դասարանաց իրեղենները, գրքերը, արուեստական գործիքները և նիւթեղէնքը և այլն, ըստ յանձնարարութեան առանձին ցուցակագրով Հոգաբարձական խորհրդարանի կպահուին տեսչի մօտ:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԻԱ.

Արուեստներ սովորեցնելու համար պէտք եղած նիւթեղինաց պահպանութեան և գիրառութեան մասին, անոնց առաջուց պատրաստութիւն, նմանապէս աշակերտաց ձեռագործները վաճառելու վերաբերեալ կանոնները Հոգաբարձութիւնը կսահմանէ, որոնց անխախտ կատարման մասին պիտի տայ զրաւոր հրահանգ:

ԳԼՈՒԽ Դ.

Մ ա ն է լ ա թ ա ն է ի ո ղ ու թ ր ք .

ՅՕԴՈՒԱԾ ԻԲ.

Ընդ նախադասութեամբ տեսչի Դպրոցի վարժապետներէն և վերակացուներէն կկազմուի մանկավարժական խորհուրդ, որն ուսումնական տարւոյն մէջ պիտի ժողովի ոչ պակաս ամիսը մէկ անգամէն, որոյ ձիգն պիտի լինի խորհել և մշակել դասախօսութեանց համար դիւրին ոճ, որպէս զի, ուսմանց և արուեստից դասախօսութիւնը յառաջադիմութեամբ յառաջ ելլայ. իսկ ուսումնական տարւոյն սկիզբը մանկավարժական խորհուրդը կկազմէ ուսանելի առարկաներուն և արուեստից ծրագիրը դիմացի տարւոյն համար, նշանակելով օրերն և ժամերն իւրաքանչիւր առարկայինը և արուեստինը առանձին. մանկավարժական խորհրդի պարտքն է աշակերտաց քննութիւններն անել և նորեկները Դպրոց ընդունել, ուսման ընթացքը աւարտողներուն վկայական տալ, մատենադարանի համար գրեանց ցուցակ շինել և վերջապէս աշայուրջ հսկողութիւն անել, որպէս զի արուեստից պարապմունքը համապատասխան ընթանան դաստիարակութեան պահանջներուն հետ:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԻԳ.

Մանկավարժական խորհրդի բոլոր գրաւոր վճիռները կառաջարկուին Հոգաբարձութեան վերադննութեան, որոյ իրաւասութեամբը ի գործ դրուելու կհաստատուին: Հոգաբարձութեան անդամները կարող են ներկայ լինել մանկավարժական ժողովի նիստերուն:

ԳԼՈՒԽ Ե.

Ա շ ա ն է թ ր ք ա յ Վ թ ա յ օ Ժ .

ՅՕԴՈՒԱԾ ԻԴ.

Դպրոց կընդունուին առողջ կազմուածքով տղայք 10-էն մինչև 12 տարեկան ըստ խնդրոյ ծնողաց և կամ ուրիշներու: Աշակերտք տարուան մէջ երկու անգամ միայն կընդունուին. մէյմը Օգոստոսի մէջ, մէյմն ալ Յունվարի: Խնդիրը կդրուի տեսչի անուամբ, հետն ալ ծննդեան և մկրտութեան վկայութիւնը:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԻԵ.

Դպրոցի ուսման ընթացքը չորս տարի է: Աշակերտք ամէն մէկ դասարանի մէջ կմնան մէկ մէկ տարի իրենց գիտութեանց և արուեստից հմտութեան համաձայն: Քիչ ընդունակութիւն ունեցող-

ները մէկ դասարանի մէջ կարող են երկու տարի ալ մնալ, բայց անկէ աւելի անկարելի է: Այս կանոնին բացառութիւն անելը Հոգաբարձութեան ձեռքն է, հիմնեալ օրինաւոր պատճառներու վրայ. բայց ամենին չի թոյլադրուի, որ ուսման ընթացքը վեց տարիէն աւելի տևէ: Եթէ սակաւ ընդունակները այսչափ ժամանակուան մէջ ալ չկարողանան ուսման ընթացքը աւարտել, կարձակուին Դպրոցէն:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԻԶ.

Դպրոցի մէջ աւանդուած ուսմունքն են. ա) առարկաներու դասատուութիւնը և բ) արուեստից գործնական պարապմունքը: Այս երկու պարապմանց վրայ ալ պէտք է առանձին ուշադրութիւն դարձնել, որպէս զի երկուքն ալ զուգընթաց յառաջադիմութեամբ յառաջ գնան: Առարկաներուն պարապմանց համար օրուան մէջ նշանակել 3 ժամ, իսկ արուեստից համար 4 ժամ: Այս երկու պարապմանց քանակութեան չափն ու եղանակը առանձին ծրագրով կսահմանուի:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԻԷ.

Դպրոցի պարապմունքը կսկսուին Օգոստոսի 15-ին: Ամառուան և ձմեռուան արձակուրդները կարող է Հոգաբարձական խորհրդաբանը մանկավարժականին հետ խորհրդակցելով: Հոգաբարձական խորհրդարանի որոշմամբ արուեստից գործնական պարապմունքը կարող են շարունակուել նաև արձակուրդներին:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԻԸ.

Ամէն տարի ամառնային արձակուրդէն առաջ աշակերտները կենթարկուին հարցաքննութեանց Մանկավարժական և Հոգաբարձական խորհրդարանի անդամոց առջևը թէ գիտութեանց և թէ արուեստից մէջ: Յառաջադէմ աշակերտները կվարձատրուին մըրցանակներով ըստ որոշման Հոգաբարձական և Մանկավարժական խորհուրդներուն:

ՅՕԴՈՒԱԾ ԻԹ.

Ուսման ընթացքը աւարտող աշակերտաց կտրուի վկայական, որպիսին սահմանեալ է Ծխական Դպրոցների համար:

ՅՕԴՈՒԱԾ Լ.

Դպրոցը ունի կնիք վրան արքունական նշանով, որուն վերնագիրն է. «Կնիք Ծխական Հոգևոր Դպրոցի սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցւոյ Նոր Նախիջևանայ»:

Ի վերայ իսկականին ստորագրեալ են

Սերովբէ Խաչատուրեան Յարութիւնեան.

Մէրայէլ Գաբրիէլեան Մահտեսեան.

Ձայս կանոնադրութիւն Մխական Հոգևոր-արուեստական Դպրոցի սուրբ Աստուածածին եկեղեցւոյն Հայոց Նորոյն Նախիջևանի ենթարկեալ քննութեան՝ դատք ի նմին զերկուս զանցառութիւնս, զորս ուղղել պէտք են, որպէս զի կազմութիւն վարչութեան նորին համաձայնեցի հասարակեալ կանոնաց. նախ ըստ ժԲ յօդուածոյն երեք անձինք յանդամոց Հոգաբարձութեան՝ ընտրեալք ի Նախիջևանի Քաղաքական Խորհրդարանէն, և երկրորդ՝ ըստ ժԵ յօդուածոյն Գ հատուածոյ ընտրեալ ի հոգաբարձութենէ տեսուչն Գլխոցին, պարտին առաջարկել ի հաստատութիւն Թեմակալ Առաջնորդի վիճակիս, առաջինքն ի քաղաքագլխոյն հանդերձ ընտրողական թերթիւն անդամոց Խորհրդարանի և երկրորդն ի ժողովոյ Հոգաբարձութեան: Իսկ զայլն ամենայն համարեալ համաձայն կանոնաց սահմանեցելոց վասն կառավարութեան ազգային և ժողովրդական ուսումնարանաց՝ իբրև առժամանակեայ փորձ հաստատեմք մերով իսկական ստորագրութեամբ և զրոյմամբ արքեպիսկոպոսական կնքոյ, հրաւիրելով զուսուցիչութիւն Հոգաբարձութեան Մխական Հոգևոր-արուեստական Դպրոցին սուրբ Աստուածածնի ի սրբութեամբ կատարումն ընդհանուր յօդուածոց կանոնադրութեանն, մանաւանդ ուղղագրեալ ի վերայ երկուց հատուածոց նորին:

Ի 4 Յուլիս 1880 թի. ի քաղաքն Քիշնև:

Ի վերայ իսկականին ստորագրեալ է.

« Թեմակալ առաջնորդ Հայոց վիճակին Նոր Նախիջևանի և Բեսարաբիոյ ՄԱՎՐԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ.

Ընդ իսկականին համեմատ է.

Նախագահ Խորհրդարանի Հոգաբարձուաց Ս. Յարութիւնեան.

УСТАВЪ

Церковно-приходского училища съ ремесленными классами Нахичеванской на-Дону Армянской Успенской церкви.

ГЛАВА I.

Цѣль учрежденія ремесленныхъ классовъ.

§ 1. Въ виду потребности въ распространеніи въ недостаточномъ классѣ общества г. Нахичевани ремеслъ, при приходскомъ училищѣ Нахичеванской Успенской церкви учреждаются ремесленные классы.

§ 2. Цѣль учрежденія ремесленныхъ классовъ заключается вмѣстѣ съ научнымъ элементарнымъ образованіемъ въ обученіи правильнымъ пріемамъ мастерства: сапожнаго, портняжнаго, токарнаго, столярнаго, слесарнаго, серебряннаго и кузнечнаго. При обученіи ремесламъ необходимо познакомить учащихся съ употребленіемъ самыхъ необходимыхъ, несложныхъ и примѣнимыхъ къ означеннымъ мастерствамъ машинъ, съ описаніемъ ихъ устройства. Изъ училища должны выходить сколь возможно основательно подготовленные ремесленники.

§ 3. Упомянутыя въ § 2 ремесла вводятся въ училищѣ постепенно, по мѣрѣ необходимости и возможности, по усмотрѣнію Попечительнаго Совѣта. Кромѣ этого въ училищѣ могутъ быть вводимы и другія ремесла, если таковыя будутъ признаны необходимыми по мѣстнымъ обстоятельствамъ.

§ 4. Приходское училище Успенской церкви - открытое учебное заведеніе, число учениковъ неограниченное. Такъ какъ училище это предназначено преимущественно для дѣтей бѣдныхъ гражданъ г. Нахичевана, то ученіе даровое. Съ достаточныхъ же гражданъ, или съ другихъ обществъ, желающихъ опредѣлить дѣтей въ училище, Попечительный Совѣтъ взимаетъ опредѣленную плату.

§ 5. Польный курсъ ученія продолжается четыре года. Ученики раздѣляются на четыре класса, съ годичнымъ курсомъ въ каждомъ классѣ. При училищѣ имѣется и приготовительный классъ.

§ 6. По окончаніи курса ученія, желающіе заниматься специально ремеслами, по разрѣшенію Попечительнаго Совѣта, оставляются при училищѣ пятый годъ.

§ 7. Придерживаясь вообще программы народныхъ училищъ Министерства Народнаго Просвѣщенія, въ Приходскомъ училищѣ будутъ пре-

подаваемы и необходимые при обучении ремеслами предметы: предметы учения следующие:

- а) Законъ Божій Армяно-Григоріанскаго Исповѣданія
- б) Армянскій языкъ: наглядное обученіе, чтеніе и письмо подъ диктовку, грамматика.
- в) Русскій языкъ: наглядное обученіе, чтеніе и письмо подъ диктовку, грамматика
- г) Исторія Арменіи-кратко.
- д) Арифметика и выкладка на счетахъ.
- е) Основныя начала геометріи.
- ж) Счетоводство (простой видъ веденія бухгалтерскихъ книгъ).
- з) Элементарныя свѣдѣнія изъ математической географіи, понятія о частяхъ свѣта и главнѣйшихъ государствахъ; болѣе подробныя понятія о географіи Россіи.
- и) Чистописаніе, черченіе, рисованіе; гимнастика и пѣніе по усмотрѣнію Попечительнаго Совѣта.

§ 8. Учебниками будутъ служить принятыя вообще въ правительственныхъ училищахъ руководства. Попечительный и Педагогическій Совѣты совмѣстно обсуждать вопросъ о принятіи въ руководство тѣхъ или другихъ учебныхъ книгъ и пособій.

ГЛАВА II.

Средства училища.

§ 9. Источниками для содержанія училища служатъ: а) средство, ежегодно отпускаемое Успенскою Церковою на содержаніе Приходскаго училища; б) ежегодная субсидія, назначаемая Нахичеванскою Городскою Думою съ этого цѣлю; в) плата съ учениковъ и г) добровольныя пожертвованія разныхъ благотворителей

§ 10) За удовлетвореніемъ всѣхъ мѣстныхъ расходовъ училища, остатки суммъ превращаются въ запасный капиталъ училища, который хранится въ одномъ изъ кредитныхъ учрежденій для приращенія изъ процентовъ. Запасный капиталъ употребляется Попечительнымъ Совѣтомъ для удовлетворенія особенныхъ нуждъ училища, какъ напр. устройство зданія для училища, открытіе новыхъ мастерскихъ и т. п.

§ 11. Вырученныя отъ продажи издѣлій деньги, по вычетѣ изъ нихъ стоимости матеріала, раздѣляется на три части: а) одна часть отчисляется въ запасный капиталъ; б) другая часть выдается въ видѣ преміи мастерамъ и работавшимъ ученикамъ и в) третья часть на экстренные расходы по училищу.

ГЛАВА III.

Управленіе училищемъ.

§ 12. Управленіе училищемъ Приходскимъ Успенской церкви вѣряется Попечительному Совѣту. Совѣтъ этотъ состоитъ изъ пяти лицъ:

трехъ по выбору отъ Нахичеванской Городской Думы, ктитор Успенской церкви и смотрителя училища. Избранные въ члены Попечительнаго Совѣта представляются на утвержденіе Епархіальнаго Начальника. Срокъ служенія членовъ Попечительнаго Совѣта, кромѣ ктитора и смотрителя, продолжается три года.

§ 13. Непосредственное завѣдыванье училищемъ, подъ управленіемъ Попечительнаго совѣта, вѣряется смотрителю училища, на обязанности котораго лежитъ кромѣ преподаванія какого либо предмета, постоянный надзоръ за порядкомъ и за развитіемъ училища. Для наблюденія же за поведеніемъ учениковъ, училище имѣетъ надзирателя.

§ 14. Члены Попечительнаго Совѣта избираютъ изъ среды себя Предсѣдателя и заступающаго его мѣсто. Совѣтъ этотъ, по своему усмотрѣнію, распредѣляетъ между своими членами занятія по управленію училищемъ, возлагая на того или другаго члена обязанности казначея, завѣдующаго учебными и ремесленными классами и т. п.

§ 15. Обязанности Попечительнаго Совѣта: 1) открытіе при Успенскомъ Приходскомъ училищѣ ремесленныхъ классовъ и устройство ихъ съ необходимыми приспособленіями и пособиями; 2) Попеченіе о сохраненіи въ училищѣ порядка и возвышеніи успѣховъ и нравственности воспитанниковъ; 3) выборъ смотрителя училища, съ представленіемъ его на утвержденіе Епархіальнаго Начальника; назначеніе способныхъ преподавателей наукъ, имѣющихъ законное право названіе учителя и преподавателей ремеселъ и вообще служащихъ при училищѣ; 4) надзоръ за составомъ служащихъ при училищѣ и увольненіе ихъ, въ случаѣ замѣчанія за ними недостатковъ; 5) приѣмъ учениковъ въ училище и опредѣленіе мѣры взысканія съ нихъ за нерадѣніе и за неприличные поступки и въ крайнихъ случаяхъ исключеніе ихъ изъ заведенія; 6) составленіе ежегодной смѣты расходовъ училища; 7) разсмотрѣніе мѣсячныхъ и годовыхъ отчетовъ смотрителя училища объ успѣхахъ учениковъ какъ въ наукахъ, такъ и въ ремеслахъ, о поведеніи ихъ, о дѣятельности преподавателей и вообще о состояніи заведенія, о его нуждахъ и потребностяхъ; 8) завѣдываніе всѣми суммами училища, ежемѣсячная и годовая повѣрка отчетности казначея, забота объ увеличеніи средствъ училища, соблюденіе возможной экономіи въ расходахъ, образованіе запаснаго капитала и награжденіе по своему усмотрѣнію преподавателей и служащихъ; 9) выборъ и назначеніе ремеселъ для преподаванія, утвержденіе программы ученія и распредѣленіе времени занятій учениковъ науками и ремеслами; и 10) составленіе ежегодныхъ отчетовъ по управленію училищемъ и представленіе таковыхъ Епархіальному Начальнику и Нахичеванской Городской Управѣ

§ 16. Засѣданія Попечительнаго Совѣта происходятъ не менѣе одного раза въ мѣсяцъ, въ опредѣленные имъ дни; сверхъ того, засѣданія могутъ быть назначаемы во всякое время, по мѣрѣ необходимости, по приглашенію Предсѣдателя Совѣта.

§ 17. Смотритель училища обязанъ наблюдать за исправнымъ исполненіемъ обязанностей преподавателями, надзирателями и вообще служащими и въ случаѣ замѣченныхъ недостатковъ доносить Попечительному Совѣту.

§ 18. Смотритель ежемѣсячно представляет Попечительному Совѣту отчетъ о дѣятельности преподавателей, объ успѣхахъ и поведеніи воспитанниковъ, а по истеченіи учебнаго года, составляетъ общій годовой отчетъ по учебной части и представляет оный Попечительному Совѣту.

§ 19. Имѣя ближайшій надзоръ за училищемъ, смотритель заботится, чтобы въ зданіяхъ училища соблюдалась чистота и опрятность; равно смотритель долженъ слѣдить за опрятностью въ одеждѣ учениковъ и внушать имъ правила благопристойности, аккуратности и опрятности.

§ 20. Движимыя имущества училища, какъ то: мебель, класныя принадлежности, книги, учебныя пособия, разные инструменты, матеріалы для ремеслъ и т. д. хранятся у смотрителя, которому сдаются Попечительнымъ Совѣтомъ всѣ упомянутыя вещи по надлежащей описи.

§ 21. Подробныя правила о храненіи и употребленіи необходимыхъ при обученіи ремесламъ матеріаловъ, равно о заготовленіи ихъ, а также продажѣ издѣлій учениковъ Попечительный Совѣтъ выработаетъ правила для руководства въ училищѣ.

ГЛАВА IV.

Педагогическій Совѣтъ.

§ 22. Подъ предѣлательствомъ смотрителя изъ преподавателей училища составляется Педагогическій Совѣтъ, который въ теченіи года собирается постоянно не менѣе одного раза въ мѣсяцъ, для изложенія своихъ соображеній къ усовершенствованію заведенія какъ по учебной части, такъ и въ отношеніи преподаванія ремеслъ, а передъ концомъ каждаго учебнаго года составляетъ программы преподаваемыхъ предметовъ на слѣдующій годъ, обсуждаетъ способы обученія, распределяетъ дни и часы для каждаго предмета наукъ и ремеслъ. На обязанности Педагогическаго Совѣта лежитъ также производство испытаній для пріема учениковъ въ училище и перевода ихъ изъ одного класса въ другой и выдача свидѣтельствъ окончившимъ курсъ въ училищѣ; опредѣленіе исправительныхъ мѣръ и взысканій, наблюденіе за точнымъ исполненіемъ учебной части, выборъ книгъ для бібліотеки, наблюденіе за тѣмъ, чтобы занятія ремеслами сообразовались съ началами педагогической науки.

§ 23. Всѣ опредѣленія Педагогическаго Совѣта представляются на разсмотрѣніе Попечительнаго Совѣта и приводятся въ исполненіе по его утвержденіи. Члены Попечительнаго Совѣта могутъ присутствовать въ засѣданіяхъ Педагогическаго Совѣта.

ГЛАВА V.

О воспитанникахъ.

§ 24) Въ училище принимаются воспитанники отъ 10 до 12 лѣтнаго возраста, съ крѣпкимъ тѣлосложеніемъ, по просьбамъ родителей или другихъ лицъ. Пріемъ производится два раза въ году: въ августѣ и

январѣ. Прошеніе подается на имя смотрителя училища, съ представленіемъ метрической выписи о рожденіи.

§ 25. Курсъ ученія продолжается четыре года. Учащіеся дѣлятся на четыре годичные курса (класса), сообразно ихъ успѣхамъ въ наукахъ и ремеслахъ. Малоуспѣвающіе могутъ быть оставляемы въ училищѣ на болѣе продолжительный срокъ, но не болѣе двухъ лѣтъ въ одномъ изъ классовъ въ теченіи всего курса. Исключеніе изъ этого правила можетъ дѣлать Попечительный Совѣтъ, по особымъ уважительнымъ причинамъ, но ни подъ какимъ видомъ ученіе не должно продолжаться свыше шести лѣтъ. Неуспѣвшіе и въ это время исключаются изъ училища.

§ 26. Обученіе въ Приходскомъ училищѣ состоитъ: а) изъ класнаго преподаванія и б) практическихъ ремесленныхъ занятій. На оба занятія слѣдуетъ обратить особенное вниманіе, дабы они шли параллельно и одинаково успѣшно. На ученіе должно быть назначено ежедневно 3 часа, а на занятіе ремеслами не менѣе 4 часовъ. Объемъ, характеръ и способъ преподаванія какъ учебныхъ предметовъ, такъ равно и ремеслъ, опредѣляются особыми программами.

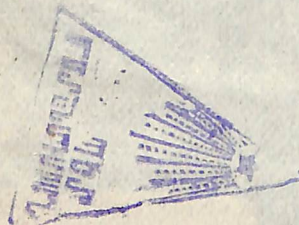
§ 27. Занятія въ училищѣ начинаются съ 15-го августа. Лѣтнія и зимнія ваканціи для учениковъ опредѣляются Попечительнымъ Совѣтомъ совмѣстно съ педагогическимъ. По усмотрѣнію Попечительнаго Совѣта практическія занятія ремеслами могутъ продолжаться и во время лѣтнихъ каникулъ.

§ 28. Ежегодно предъ лѣтними каникулами, ученики подвергаются въ Педагогическомъ Совѣтѣ и въ присутствіи членовъ Попечительнаго Совѣта годичному испытанію, какъ по предметамъ науки, такъ и ремеслъ и успѣшно выдержавшіе экзаменъ награждаются по усмотрѣнію Совѣтовъ.

§ 29. По окончаніи полнаго курса ученія воспитанники получаютъ аттестатъ, какой установленъ для Приходскихъ училищъ.

§ 30. Училище имѣетъ печать съ Государственнымъ Гербомъ и надписью вокругъ: «печать Нахичеванскаго Армянскаго Церковно-приходскаго училища церкви Св. Успенія».

Перевелъ Предѣлатель Попечительнаго Совѣта С. Арутюновъ.

ՄՄ Հայագիտական գրադարան

MAL056372